

Hindamisvahend_KUUSALU

1

AVALIK RUUM - VÄLIS- JA SISEKESKKOND

Vanusesõbraliku ühiskonna põhimõtted:

- avalik ruum toetab inimese tervist ja iseseisvat toimetulemist läbi elukaare;
- füüsilist ruumi kujundavates otsustes lähtutakse „tervis kõiges“ põhimõttest;
- avalik ruum on turvaline, ohutu ja mugav ning toetab aktiivset liikumist;
- avalike hoonete ja avalikus kasutuses olevate siseruumide puhul tagatakse ligipääsetavus ja mugav kasutus, mh iga ilmastikuoluga;
- avaliku ruumi planeeringutes ja projektides rakendatakse eelnimetatud põhimõtteid ning viiakse läbi avaliku ruumi ja elukeskkonna ligipääsetavuse hindamist.

Kas ja kuidas on kodukoha avalikus ruumis (tänavad, pargid, virgestusalad jm) tagatud lihtne ja takistusteta liikumine?	Pinke vähe, Kuusalus, Kiius, vallas tervikuna. Kergliiklustee Kolgas, bussipeatuse ootamine sõiduteel. Alevikest väljas rulaatoriga inimesel võimatu liikuda. Valklas kergliiklustee puudu. Kui on kergliiklusteed, siis on nad asjalikud. Konsumis on pink, Konsum pani. Elukogemuse Akadeemia arutas.
Kas teie omavalitsuse avalikud hooned ja avalikus kasutuses olevad siseruumid on ligipääsetavad ¹ (lapsed, vanemaealised, erivajadustega) ja mugavad, mh iga ilmastikuoluga? Millised mitte?	Liikumispuuetega In liit monitooris. Vt seda. Spordikeskus ja Viinistu kunstimuuseumis hästi. Raamatukogus on poolik lahendus. Vallamajas kaldtee sobib. Tagauksest. Käsipuud vallamajas.
Kas leiate piisavalt puhkekohti oma liikumisteedel? Kas pingid pakuvad piisavalt mugavust istumiseks ja puhkamiseks ning kas nende materjal on sobiv? Kuhu oleks puhkekohti (pinke) juurde vaja?	Pargis võiksid pingid olla. Kiiu kergliiklustee äärde rohkem pinke ei soovitud. Võiks olla rohkem. Kolgas vaja. Igas bussipeatuses peaks olema istepink. Surnuaia juurde on mõeldud pink panna. Valkla 2 küla – Valka mõis – kergliiklustee ja pingid.
Millised on teie kodukohas erinevatele eagruppidele sobivad avalikud kohtumispaidad ning kas leidub teie igapäevastel liikumisteedel paiku, kus saab erinevatel aegadel (aastaaeg, kellaaeg, ilm) kohtuda teistega?	Rahvamaja, seltsimajad, külamajad, raamatukogud, Kolgakülas, päevakeskuses, Kiius on, Hoolela lubab oma ruumides olla. Ruumid on, aga kui inimesed tahavad kokku saada, siis on ruumid kinni, avatud vaid üritusteks.
Kuidas hindate kodukohas avalike tualettide olemasolu? Kas neid on teie hinnangul piisavalt? Kas need on lihtsasti, igal ajal ja tasuta ligipääsetavad?	Kolgas seltsimajas, aga kinni. Välikäimla on. Kuusalus Coopis, tervisekeskuses lahtioleku ajal. Kiius saab teoreetiliselt käia vallamajas. Liikumispuudega inimeste jaoks tualettide võimalusi ei ole.

¹ Ligipääsetavus on disaini põhimõte, mille kohaselt on teenus, toode, ruum või muu kasutatav nii paljudele inimestele kui võimalik ja mõistlik. Ligipääsetavus on elukaare põhine, mis tähendab, et suurel osal inimestest on elu vältel ajutiselt või püsivalt mõni erivajadus. Suurimad ligipääsetavuse sihtgrupid ühiskonnas on eakad, erivajadustega inimesed, lapsed, väikelaste vanemad, ajutise vigastusega inimesed jt.

Kuidas hindate kodukoha kõnniteid (valgustus, hooldus jm)?	Kõnniteid ei jätku igale poole. On valgustatud. Olemasolevad puhtad ja valgustatud. Vallale kuuluvad teed on kevadel-sügisel halvas seisus nii kõndimiseks kui ka sõitmiseks. Puudub koostöö transpordiameti ja valla vahel. Teeotsad vabaks.
Mis on avaliku ruumi ja avalike hoonete puhul peamised väljakutsed vallas?	

2

TRANSPORT JA LIIKUVUS²

Vanusesõbraliku ühiskonna põhimõtted:

- soodustatakse aktiivseid liikumisviise sobilike ja toetavate võimaluste loomise abil;
- tagatakse turvaline ja ohutu ruum liikuvuse soodustamiseks;
- jalgrattaga liikumise edendamiseks on loodud terviklikud rattateede võrgustikud;
- soodustatakse ühistranspordi kasutamist ja arendatakse nõudepõhist ühistransporti;
- analüüsitakse järjepidevalt avalikes parklates invaparkimiskohtade vajadust.

Kuidas te hindate oma liikumisvõimalusi igapäevases elus? Mõelge erinevatele transpordivõimalustele, sealhulgas ka kogukonnas ja tutvusringkonnas korraldatud lahendustele. Sotsiaaltranspordit?	Kolgas hea bussiühendus ja madala sisseastumisega. Kuusalus probleeme ei ole. Valla ääremaa küldes on kehvapoolne (Juminda poolsaar, Pärisea ps). Viinistul, kui peaks bussiga tööl käima. Vihasoo eriti halb ühendus. Pensionäride buss. Sotsiaaltranspordiga ideaalne, keegi ei jää ilma. Hea teenindaja.
Kuidas hindate kodukoha soodustavat mõju aktiivsetele liikumisviisidele (nt jalgsi kõndimine, jalgrattaga sõitmine (teede võrgustik) jm)? Kas ja millised võimalused on olemas, mis soodustaksid neid aktiivseid liikumisviise?	Valkla mõisakülas käib palju kõndijaid, aga palju atosid. Ohtlik. Vaja kergliiklusteed. Talvel on libe nii kõnniteed kui suure tee ääres kõndides. Kolgas sõidaks jalgrattaga, aga ei ole, kus sõita. Kuusalus on ideaalne – kõik olemas, kepikõnd jt võimalused. Tänu metsale on hea käia. Valkla, Salmistu jt välja jättes saab jalgrattaga sõita hästi.
Kuidas hindate ülekäiguradade vanusesõbralikkust (ohutus, vajalikes kohtades valgustus, hästi tähistatud, jmt)?	Kolgas ei ole ühtegi, lasteaia juures võiks olla. On 30 km/h ala. Kuusalus on OK. Kas võiks kasutada rohkem lamavaid politseinikke? Killustikuga saanud vastu jalgu. Ülekäigukohta ka ei ole märgitud. Leesi tee? Bussipeatustes ka lamav politseinik? Autode kiirused suured. Kursi tee - ??? Kuusalu rahvamaja – märk, asi, hoog maha.
Kuidas on tagatud turvaline liikumine erivajadustega inimestele?	Kas on tee äärekivid ära võetud ja sujuv liikumine tagatud?
Kas kodukohas on algatusi, mis toetavad erinevate	Invaühing, Elukogemuse Akadeemia. Bussipeatuse maa on väike, ping ei jää paika.

² Liikuvus on inimese liikumisvõime ehk võimalused iseseisvalt, turvaliselt ja mugavalt oluliste paikade ja teenusteni jõuda. Liikuvus hõlmab erinevaid aspekte, muuhulgas ohutust, kiirust, keskkonnamõju jne. Liikuvuse keskmeks on isik, mitte seda vedav sõiduk - transport on vaid üks osa liikuvusest.

vanuserühmade turvalist ja mugavat liiklemist?	Bussi pööramine Vana-Narva maanteele on vaevaline. Saarekete väljaehitamine problemaatiline, eriti talvel.
Kuidas hindate ühistranspordi kasutajasõbralikkust lähtudes erinevate eagruppide vajadustest (nt piisavus, bussi kõrgus, hästi nähtavad liini numbrid, arusaadav ja loetav peatuste info ja korrasolek jm)?	Bussid kasutajasõbralikud. Korrasolek – vähe ruumi.
Kas saate käia vajalikes sihtkohtades ilma, et peaksite liigselt muretsema transpordi pärast?	Saab. Alevikud. Külades probleeme.Leesi Palju autosid.
Kuidas hindate tervislike liikumisvõimaluste olemasolu kodukohas ja vallas (kergliiklusteed, terviserajad ja virgestusalad (staadionid), pargid jmt)?	Staadion, tenniseväljak – kas kasutatakse? Lukus on. Basseinis käiakse?
Millised on liikuvuse ja transpordi osas peamised väljakutsed?	

3

ELUASE

Vanusesõbraliku ühiskonna põhimõtted:

- tegeletakse ühiskonna teadlikkuse tõstmisega east tingitud muutuste ja vajadustega;
- elukohtade planeerimisel ja projekteerimisel arvestatakse ligipääsetavusega;
- julgustatakse ja toetatakse korteriühistuid ligipääsetavuse küsimuste lahendamisel;
- tehakse koostööd kogukonnaga kodukeskkonna riskide teadvustamisel ja ennetamisel.

Kuivõrd on elukohad vallas turvalised ja mugavad, võttes arvesse vanusega kaasnevat muutusi?	Mis võimalik, on tehtud.
Kui teadlikud ollakse koduga seotud vanusest tulenevatest ohtudest ja kas asjakohast teavet on piisavalt?	Arengudokumentides tuleohutuse osas teadlikkus madal. ??? Päästeametiga koostöö toimib. Suitsuandurit kontrollitakse. Vanemates majades vanad juhtmed seinte sees alles jäänud.
Kuivõrd on teadvustatud koduvägivalla ja väärkohtlemise (sh vanemaealiste suhtes) teemad?	Teadvustamine puudulik. Politseiga koostöö toimib. Vajalik tegeleda, ei ole ainult naabri asi. Lärm, müra – ei ole teada antud.
Kui teile endal peaks tekkima olukord, kus kardate oma turvalisuse pärast oma kodus, kas ja kelle poole pöörduksite abi saamiseks? Mis võimalused veel võiksid olla?	Politseisse. Sugulased, lapsed.
Kas ja kuidas omavalitsus soodustab kodude kohandamist eakohaseks? Kas on võimalik saada sobiv elamispiind	On puuetega inimestele võimalused ja ka erandjuhtumitel. Ühekordne toetus – kiires korras vaja midagi lahendada. Elamispiindade osas on kitsas. Aitame üüriturul esimese sisse makse osas, tagatisrahad.

(sotsiaaleluruumid, teenusmajad, hooldekodud)?	Raske psüühikahäirega inimese osas keeruline. Loksa hooldekodus masendav ja igav. Leevendus oleks, kui kord kuus oleks koosolek hooldatavatele.
Kas ja kuidas tegeleb omavalitsus teadlikkuse tõstmisega eest tingitud muudatusvajadustest eluruumides?	Palju sõltub inimesest endast. Teenusmajja võiks liikuda .. On individuaalne ja oleneb inimesest. Teadlikkuses kinni. Uues keskkonnas on raske harjuda ja kohaneda ja vaja, et inimene elaks võimalikult kaua kodus.
Kuidas soodustatakse koostööd naabrivalveorganisatsioonide, politsei, turvaettevõtete ja kogukonna vahel, et ennetada kuritegevust ja tagada turvalisi elukohti? Mida saaks paremini teha?	Turvaettevõtte, politsei. Juminda korrakaitse. Kolgakülas kriisikomisjon. Vajalik mujalgi. Kogukondlik, naaberkondlik suhtlemine ja abi, jälgimine. Naabri juurde tagavaravõtmega. Sugulastele helistada jne.
Millised on selles teemas peamised väljakutsed vallas?	

4

ENESEARENG JA ELUKESTEV ÕPE

Vanusesõbraliku ühiskonna põhimõtted:

- keskkond toetab vanemate inimeste pidevat arengut;
- elukestev õpe on kättesaadav ning õpitakse ka vananemist;
- erinevaid eagruppe juhendavad inimesed, kellel on selleks vajalikud teadmised ja oskused.

Kuivõrd on vallas olemas elukestva õppe võimalused ja erinevate inimgruppide arengut toetav keskkond?	Keskkond on olemas, vald aktiivne vabaühenduste vald. Ressursside nappus võib olla takistuseks. Inimeste initsiatiiv on olemas.
Milliseid eneseteostuse ja isikliku arengu võimalusi teie kodukohas pakutakse? Millised on vajadused?	Spordikeskuses head võimalused, samuti Kuusalu rahvamajas. Pensionäride ühendused tegelevad inimestega. Invaühing. Käsitööring raamatuklubi Kolgas.
Kuidas on vajadusel tagatud vanemaealiste teadmiste ja oskuste andmine (koolitused, mentorlus, juhendamine jmt)?	Raamatukogust saab abi, digiabi. Ollakse rahul. Treppidest raske käia. Koostöö noortekeskustega, mentorlus.
Kuidas omavalitsus toetab ja edendab olemasolevaid mittetulundus- ja äriühinguid enesearengut toetava ja kaasava keskkonna ja võimaluste loomisel?	Vald toetab, on positiivne koostöö. Vald leiab vajadusel ka omaosaluse projektidele.
Mis on peamised väljakutsed vallas enesearenguga tegelemisel?	

5

ÜHISKONDLIK KAASATUS JA MITTEDISKRIMINEERIMINE

Vanusesõbraliku ühiskonna põhimõtted:

- edendatakse erinevate eagruppide aktiivset osalust ühiskondlikus elus;

- võideldakse üksilduse ja sotsiaalse isolatsiooni vastu;
- erinevatel eagrupidel ja vananemisel on positiivne kuvand;
- ohustatud isikute puhul teatakse, milline on nende toimetulekuvõime kui ka igapäevaelu aspektid ja kogukonnasidemete tugevused;
- toimib põlvkondade vaheline koostöö igas eluvaldkonnas;
- sekkutakse väärnähtuste korral;
- erilise tähelepanu all on haavatavad inimrühmad.

Kuivõrd tunnete, et vanemaealised on vallas ühiskondlikult kaasatud?	On kaasatud. Vallavalitsus kutsub, Elukogemuse Akadeemia. Seeniorite seltsing, Kolgas, Kuusalus. Arvamust kuulatakse.
Milline on vanemaealiste kuvand vallas, suhtumine vanemaealistesse? Kui, siis kuidas see paremaks muuta?	Vanemaealised soovivad kohta ühiseks tegemiseks, kooskäimiseks, Päevakeskus. Kiius korter, tuba korteris. Suhtumine poliitilisel tasandil vanemaealistesse võiks parem olla.
Kas olete vallas kohanud vanusest tulenevat diskrimineerimist, vanuselist tõrjumist, eelarvamusi, stereotüüpe ning sedalaadi suhtumisi ja hoiakuid? Milles see väljendub? Kes on kõige tõrjutumad, ilmajäetumad?	Vanemaealised ei ole piisavalt väärtustatud. Lapsed noored eelsitatud. Vald tubli, küla, seltsi ja rahvamajasid peetakse üleval, Tasuta kasutada.
Milliseid võimalusi on vallas, et osaleda põlvkondade vahelises suhtluses ja koostöös? Millised on ootused?	Vanemaealistele üritused. Külapäevad on kõigile avatud. Võiks midagi olla küll – noored võivad õpetada arvutit.
Kas tunnete, et vallas töötavad inimesed (nt ametnikud, õed, arstid, poemüüjad jt) suhtlevad vanemaealistega viisil, mis tagab nende väärkuse?	Ei ole probleeme täheldatud.
Kuidas vald on teadvustanud ja arvestanud kroonilistest haigustest tulenevate iseärasustega inimestega (nt dementsusega inimesed jt)? Kas krooniliste haigustega inimesed on aktsepteeritud kogukonnaliikmed?	On aktsepteeritud, pakutakse heakorratööd.
Millised võimalused on väärnähtuste korral vanemaealiste suhtes reageerida, sekkuda, anda abi?	
Kas erineva tausta ja võimetega inimestel on lihtne osaleda kohaliku elu kujundamisel, nt osaleda üritustel, kogukonna kokkusaamistel, avalikel aruteludel jms?	
Kuidas omavalitus aitab kaasa põlvkondade vahelist sidusust võimaldava keskkonna kujundamisele?	

Kuidas tagab omavalitsus, et kõik elanikud, eriti need, kes võivad olla suuremas üksilduse või tõrjutuse riskis, saaksid osaleda erinevates kaasamise vormides hoolimata nende tervislikust seisundist või elukohast?	
Kas kodanike kaasamisel (nt avalikud arutelud, infotunnid, infokorjed, üritused jm ühiskondlikud tegevused) on läbi mõeldud, kuidas jõutakse erineva tausta ja võimetega inimesteni?	
Millised on ühiskondliku kaasatuse ja mittediskrimineerimise osas peamised väljakutsed?	

6

ÜHISKONDLIK AKTIIVSUS JA TÖÖHÕIVE

Vanusesõbraliku ühiskonna põhimõtted:

- vanusesõbraliku tööturu kujundamisse panustavad nii tööandjad kui ka töötajad;
- pikka ja kvaliteetset tööelu toetavad kvaliteetsed töötingimused;
- töötamine on tervist hoidev;
- igas vanuses liikumist tööturul toetavad tööturuteenused;
- täiend- ja ümberõpe aitavad muutuva tööturuga kaasas käia;
- kohalike omavalitsuste juures tegutsevad erinevate vanuserühmade huvisid esindavad koostöökogud.

Kuidas hindate võimalusi eri vanuserühmadel osaleda aktiivselt ühiskonnaelus ja olla vabatahtlikel, poliitilistel ja tööalastel ametikohtadel?	
Milliseid võimalusi vanemaealistel oma huve vallas kaitsta (ühingud, kogud, avalikud arutelud jmt)? Kas piisavad, millised võimalused veel võiks olla?	
Kuidas hindate võimalusi vanemaealistel osaleda aktiivselt tööturul?	
Millised on vanemaealistel ühiskondliku aktiivsuse puhul peamised väljakutsed vallas, mis takistab olla aktiivne?	

7

KOMMUNIKATSIOON JA INFORMATSIOON

Vanusesõbraliku ühiskonna põhimõtted:

- informatsioon on vanusesõbralik ja erinevas eas inimestele ligipääsetav;
- jagatakse infot piisavalt ja mitmekesiselt, rakendades vanusesõbralikke kommunikatsiooniformaate;
- jälgitakse info jõudmist erinevate vanuserühmadeni;
- korraldatakse regulaarselt erinevatele eagruppidele mõeldud avalikke üritusi;
- tegutsetakse järjepidevalt digitaalse võimekuse lõhe vähendamiseks.

Kuivõrd on teie hinnangul kohaliku elu kommunikatsioon vanusesõbralik (kasutusel erinevad inimesteni jõudvad kanalid, arusaadav ja selge keelekasutus)? Milline on oluline kanal, miks?	Kohalik leht. Internet. Teadete tahvel Kolgakülas. Facebook – Kuusalu kuulutaja.
Kuidas hindate avalikus ruumis pakutava info asjakohasust ja arusaadavust? Kas vajalikud viidad on olemas, nähtavad (piisavalt suure kirjaga, nähtavas kohas) ning mõistetavad?	
Kas internetis olev informatsioon (veebiväljaanded, kodulehed, sotsiaalmeedia kanalid, e-kirjad) on valla elanikele kättesaadav?	On kättesaadav. Valla kodulehel – Mis toimub – ühes kohas koos info.
Kas kogukonnas toimub kursuseid, nõustamist ja abistamist (nt raamatukogus), teineteiselt õppimist ja üksteise juhendamist, et tõsta erinevate vanuserühmade võimekust kasutada arvutit?	Arvutikoolituse vajadus.
Kas vallas toimub regulaarselt üritusi ja kokkusaamisi vanemaealistele?	Üritusi on. Pensionäride ühendus – korraldab jõuluürituse. Kolga rahvas ei tunne üksteist. Vaja üritust, msi seoks vanu ja noori, aga kuidas?
Millised on kommunikatsiooni teemal peamised väljakutsed vallas?	

8

TERVISHOID JA SOTSIAALNE KAITSE

Vanusesõbraliku ühiskonna põhimõtted:

- olemas on kättesaadavad kvaliteetsed tervishoiuteenused;
- teadvustatakse ennetuse olulisust tervena elamisel ja edendatakse tervisealast kirjaoskust.
- on inimesele, haiguse, vanaduse ja töökaotuse korral tagatud sissetulek, sotsiaaltoetused ja -teenused.

Kui kättesaadavad ja kvaliteetsed on vallas pakutavad tervise- ja hoolekandeteenused (perearst, sotsiaalkeskus, koduteenus, teenusmaja) teie arvates?	Perearstile saamine kehv, pereõed võtavad vastu. Pereõed on võrratud.
Kuidas hindate vallas inimeste teadlikkust ja vastutust oma tervise- ja eluviisivalikute osas? Mida peaks paremini tegema?	Ollakse teadlikud. Valla poolt ka pakutakse.

Kuidas hindate valla tervise edendamise ja ennetustegevusi?	Ennetustööd tuleb alustada lasteaiast.
Kuidas hindate vallas sotsiaaltoetuste ja -teenuste taset? Kuivõrd kättesaadavad need vajajatele on?	Vallas võetakse jutule ja kui on võimalused, siis aidatakse. Valla eelarve prioriteed tuleks sättida sotsiaalala kasuks. Etteheiteid ei ole. Inimene on teadlik sotsiaaltoetustest, kui tal on seda tarvis. Huvigruppidele võiks tutvustada, millised sotsiaaltoetused on vallas olemas.
Mis on vallas kõige suuremad väljakutsed tervishoiu ja hoolekande teemal?	Tervise... Loksal süsteem???

Agu Laius, korraldaja, MTÜ Kuldne Liiga huvikaitsejuht
Täiendav info: agu.laius@gmail.com, tel 5082997